

Nr 88.

Ankom till riksdagens kansli den 14 maj 1919 kl. 4 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om tillfälliga åtgärder till förekommande av skövling av skog å fastighet i enskild ägo jämte två i ämnet väckta motioner.

(2:a avd).

Uti en till riksdagen den 28 mars 1919 avlåten, till jordbruksutskottets förberedande behandling hänvisad proposition, nr 389, har Kungl. Maj:t under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll jämlikt § 87 regeringsformen föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogat förslag till lag om tillfälliga åtgärder till förekommande av skövling av skog å fastighet i enskild ägo.

Förslaget är av följande lydelse:

»Förslag

till

Lag

om tillfälliga åtgärder till förekommande av skövling av skog å fastighet i enskild ägo.

1 §.

Å fastighet i enskild ägo, belägen inom område, där lagen angående vård av enskildes skogar är tillämplig, skola vederbörande rättsägare med avseende å

Bihang till riksdagens protokoll 1919. 10 saml. 54 häft. (Nr 88.)

rätten att förfoga över skogen vara underkastade de inskränkningar, som i denna lag stadgas.

2 §.

Avverkning av ungskog må ej ske annorledes än genom för beståndets utveckling ändamålsenlig gallring, så framt ej skogsvårdsstyrelsen med hänsyn till skogens tillstånd och beskaffenhet finner skäligt medgiva, att avverkning sker under annan form.

3 §.

Å fastighet, som efter den 14 maj 1918 genom köp, byte eller gåva övergått till annan än föregående ägarens skyldeman i rätt upp- och nedstigande led, syskon eller syskons avkomling, må ej heller annan avverkning av skog än enligt 2 § är i fråga om ungskog medgiven äga rum, i fall den strider mot grunderna för god skogsvård eller fastigheten därigenom skulle komma att lida brist på behörlig skog efter ortens förhållanden; dock att vad sålunda stadgats icke skall gälla beträffande avverkning på grund av upplåtelse, som skett före den 15 maj 1918.

4 §.

Vad angår avverkningsrätt skall, utöver vad av 2 och 3 §§ följer, därjämte gälla, att innehavare av avverkningsrätt, som upplåtits efter den 14 maj 1918, skall, ändå att överlåtelse av fastigheten efter den dagen icke ägt rum, vara underkastad enahanda inskränkning i rätten att avverka annan skog än ungskog, som i 3 § stadgas i avseende å fastighet, vilken efter sagda dag genom köp, byte eller gåva övergått till annan än föregående ägarens skyldeman i rätt upp- och nedstigande led, syskon eller syskons avkomling.

5 §.

Vad här ovan stadgas skall ej utgöra hinder för avverkning å område, som är att hänföra till inägor, eller å sådant område i hagmark, som erfordras till betesmark för fastigheten eller därmed sambrukad fastighet samt på grund av markens beskaffenhet är till betesmark lämplig, ej heller för marks uppodling till trädgård, åker eller äng eller användande till byggnadstomt eller annat likartat ändamål.

6 §.

Sker avverkning i strid mot ovan givna föreskrifter, äger skogsvårdsstyrelsen meddela förbud att å den fastighet, varå avverkningen ägt rum, eller så stor del därav, som skäligt prövas, utan skogsvårdsstyrelsens tillstånd verkställa avverkning av skog för annat ändamål än fastighetens eller därmed sambrukad fastighets oundgängliga husbehov; dock att förbud, som föranledes av avverkning i strid mot 2 §, må gälla allenast skog, som i samma paragraf avses. Då avverkning på grund av upplåtelse, som i 4 § sägs, föranleder förbud, må detta icke meddelas för annat område än det, som till avverkning upplåtits.

Innan sådant förbud, som i första stycket sägs, varder meddelat, skall fastighetens ägare samt, där avverkningen verkställts av annan, jämväl denne

beredas tillfälle att yttra sig i ärendet; finner skogsvårdsstyrelsen saken sådan, att den ej kan tåla dylikt uppskov, må den dock meddela förbud tillsvidare och intill dess annorlunda varder förordnat. Skogsvårdsstyrelsen äge ock inhämta utlåtande från i lanthushållning sakkunnig person såsom lantbruksingenjör, länsagronom eller jordbrukskonsulent, där sådant av förhållandena påkallas.

Förbud, som nu sagts, skall utan hinder av besvär genast träda i kraft.

7 §.

Den, som icke åtnöjes med skogsvårdsstyrelsens beslut, varigenom förbud mot avverkning meddelats eller sökt tillstånd till avverkning vägrats, äge att däröver hos länsstyrelsen anföra besvär. Rätt till klagan över sådant beslut vare ej till viss tid inskränkt.

Påkallar klaganden undersökning på marken eller finner länsstyrelsen eljest sådan undersökning vara av nöden, förordne länsstyrelsen en skogsstatens tjänsteman att med biträde av två ojävige gode män, vilka av förrättningsmannen utses bland dem, som till ledamöter i ägodelningsrätt eller gode män vid lantmåteriförrättning valde äro, verkställa undersökningen och däröver avgiva redogörelse. Har klagan förts över förbud mot avverkning i fall, då förbudet meddelats innan vederbörande rättsägare haft tillfälle att yttra sig i ärendet, må, ändå att klaganden påkallat undersökning på marken, förordnande om sådan undersökning dock meddelas endast om synnerliga skäl därtill äro.

Över länsstyrelsens slutliga beslut må klagan föras i den ordning, som för ekonomimål i allmänhet är stadgad.

8 §.

Kostnaden för undersökning, varom i 7 § andra stycket förmåles, skall utgå av medel, som av skogsvårdsstyrelsen förvaltas, men kan genom länsstyrelsens slutliga beslut åläggas klaganden, om han undersökningen påkallat.

9 §.

Sker avverkning i strid mot meddelat förbud, straffes den, som förbudet överträtt, med böter från och med tjugufem till och med femhundra kronor, och skall det avverkade virket, där det ligger kvar inom området för avverkningen eller, om det är bortfört, fortfarande är i avverkarens besittning, tagas i beslag och dömas förbrutet. Undgår dylikt virke beslag, är den, som låtit verkställa avverkningen, skyldig att utgiva ersättning med belopp, motsvarande värdet av samma virke. Har efter avverkningen förbudet blivit genom utslag, som äger laga kraft, upphävt, må icke virke dömas förbrutet eller ersättning utdömas, som här är sagt.

Innefattar avverkning, varom här är fråga, förbrytelse mot allmänna strafflagen, skall vad förut i denna paragraf är stadgat ej vinna tillämpning; dock skall delägare i samfällad skog eller mark, som vid överträdande av avverkningsförbud tillika missbrukat sin rätt i samfälligheten, hava förverkat vad å honom belöper av det avverkade virket samt, där hans andel i virket undgår beslag, därför utgiva ersättning efter ty här förut är sagt.

10 §.

Rätt att med beslag belägga virke, som skall anses förbrutet, tillkomme allmän åklagare samt de till skogsvårdsstyrelsens biträde anställda tjänstemän, men rätt att utföra åtal äge endast allmänne åklagaren. Har någon av de till skogsvårdsstyrelsens biträde anställda tjänstemän gjort beslag, skall han, så snart ske kan och senast inom fjorton dagar, göra anmälan därom hos allmänne åklagaren.

Varder ej inom sextio dagar, från det beslaget skedde, åtal i laga ordning anställt, vare beslaget förfallet.

11 §.

Virke, som enligt denna lag dömes förbrutet, skall av åklagaren försäljas å offentlig auktion, så kungjord som om auktion å utmätt lös egendom är stadgat. Begär, innan frågan om virkes förverkande slutligen prövats, virkets ägare, att försäljning skall äga rum, eller finner, på anmälan av åklagare, överexekutor, att fara är för virkets förstörelse eller att kostnaden för dess förvarande skulle bliva större än skäligt är, förordne överexekutor, att virket skall säljas i den ordning nyss sagts; och skall i ty fall virkets ägare, där han är känd och inom riket boende, eller, där han bor utom riket men inom riket har känt ombud, som äger för honom mottaga stämning och avgiva svaromål, ombudet genom åklagarens försorg bevisligen underrättas om auktionen minst åtta dagar innan den hålles. Anmälan av åklagare, varom här ovan sägs, skall vara åtföljd av fullständig, av två trovärdige män styrkt förteckning, utvisande virkets mängd och beskaffenhet.

12 §.

Böter, som enligt denna lag ådömas, ävensom genom försäljning av förbrutet virke uppkommen behållning och enligt 9 § utdömd ersättning för virke, som undgått beslag, fördelas lika mellan skogsvårds-kassan i det landstingsområde och skogsaccisfonden i den kommun, där avverkningsen ägt rum.

Försäljes i beslag taget virke innan det dömts förbrutet, skall, till dess frågan härom blivit slutligen avgjord, försäljningssumman nedsättas i riksbanken på sätt särskilt är stadgat; och skall om sådana medels insättning i bankinrättning vidare gälla, vad i 160 § utskönningslagen sägs.

13 §.

Saknas medel till fulla gäldandet av böter, vartill någon enligt denna lag fälles, skall förvandling ske enligt allmänna strafflagen.

14 §.

Genom denna lag sker ej ändring i vad lagen angående vård av enskildes skogar innehåller om åtgärder till återväxtens betryggande, dock att förbud avverknings, som där avses, icke skall meddelas i fall, då skogsvårdsstyrelsen meddelat sådant förbud efter ty i 6 § här ovan sägs. Såvitt de i nämnda lag i övrigt meddelade bestämmelser strida mot föreskrifterna i denna lag, skola samma bestämmelser icke tillämpas.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1919 och gäller till den 1 juli 1920. Vad lagen innehåller beträffande påföljd av förseelse, som i 9 § sägs, skall i avseende å förseelse, begången under tiden för lagens giltighet, äga tillämpning även efter det lagen i övrigt upphört att gälla.

Beträffande utredningen i ärendet tillåter sig utskottet att hänvisa till berörda i statsrådet den 14 och 28 mars 1919 samt det i lagrådet förda protokoll.

Till statsrådsprotokollet den 14 mars 1919 har departementschefen, efter att ha redogjort för i ärendet från vederbörande skogsvårdsstyrelser inhämtade yttranden, för egen del anfört följande:

»De erfarenheter, för vilka i de inkomna yttrandena redogjorts, häröra från en tid på året, då någon mera omfattande avverkning icke plägar förekomma. Tydligt är emellertid att lagen redan genom sin blotta tillvaro och än mera genom det intresserade arbete, som skogsvårdsstyrelserna nedlagt för dess tillämpning, i högst betydande grad bidragit till hämmande av skogsskövlingen och till stävjande av den osunda spekulationen i fastighetsköp. Det synes mig därför uppenbart att en förlängning av denna tillfälliga lag bör komma till stånd, men då den nuvarande lagen, vilken trädde i kraft den 11 juli 1918 och upphör att gälla redan med utgången av juni 1919, icke ansetts böra erhålla giltighet för längre tid än kristidslagar i allmänhet, lärer en förlängning för mer än ett år icke nu böra sättas i fråga. En särskild anledning att icke för närvarande meddela bestämmelser i ämnet för längre tid än ett år ligger för övrigt däri, att skogslagstiftningskommittén numera avgivit betänkande med förslag bland annat till lag angående vård av enskildes skogar. Om det än icke rimligen kan förväntas, att den fortsatta legislativa behandlingen av berörda omfattande ärende skall kunna slutföras så tidigt, att nya skogslagar kunna träda i kraft redan den 1 juli 1920, är det dock att antaga, att kommittéförslaget i åtskilliga delar åtminstone bör kunna tillgodogöras för en provisorisk lag, i händelse en sådan skulle finnas erforderlig för tid efter utgången av juni månad 1920.

Då det sålunda föreligger ett nytt och omfattande förslag till en definitiv skogslag, anser jag mig icke heller böra ifrågasätta några större ändringar i 1918 års tillfälliga lag, vartill för övrigt de inkomna yttrandena icke heller giva anledning. Vissa ändringar och tillägg samt jämkningar i avfattningen har jag emellertid funnit böra äga rum. Jag har därför låtit inom justitiedepartementet utarbeta förslag till *ny lag om tillfälliga åtgärder till förekommande av skövling av skog å fastighet i enskild ägo,*

och anhåller jag nu att få redogöra för de avvikelser detta förslag har att uppvisa i förhållande till gällande lag i ämnet.

Till undanröjande av den oklarhet, varav 2 § i 1918 års lag uppgivits lida, föreslås en förändrad uppdelning av innehållet i 1 och 2 §§ i sagda lag, varigenom med tydlighet torde framgå, att 2 § avser all avverkning av ungskog, evad den sker på grund av äganderätt till marken eller jämlikt rätt till avverkning samt, i det senare fallet, vare sig avverkningsrätten upplåtits före eller efter lagens ikraftträdande; att 3 § avser avverkning av annan skog än ungskog, att den har tillämpning å det fall, att resp. fastighet efter angiven dag genom köp, byte eller gåva övergått till annan än föregående ägarens skyldeman i vissa närmare led, varvid det är likgiltigt, om den nye ägaren själv företager avverkning eller upplåter avverkningsrätt till annan, men att denna paragraf — till skillnad från 2 § — ej hindrar avverkning, grundad på upplåtelse av avverkningsrätt, som skett före viss dag; samt att 4 §, som speciellt handlar om upplåten rätt till avverkning — varunder givetvis även inbegripes avverkning av vissa utstämplade eller eljest på ett eller annat sätt särskilt angivna träd — gäller upplåtelse av avverkningsrätt efter viss dag, oberoende av huruvida överlåtelset av fastigheten ägt rum och likaledes oberoende av eventuell skyldskap mellan upplåtaren (fastighetsägaren) och innehavaren av avverkningsrätten.

Med anledning av framställningarna, att det i 2 § av 1918 års lag nyttjade uttrycket »god skogsvård» skulle ersättas med uttrycket »god skogshushållning», har följande syntts mig böra framhållas. Vid planläggandet och utförandet av en med grunderna för *god skogsvård* överensstämmande avverkning måste hänsyn tagas såväl till bevarandet och utnyttjandet av markens produktionsförmåga som ock till förhandenvärande bestånds ålder och slutenhet samt förmåga av utveckling. Härvid är givetvis att tillse, bland annat, att icke genom olämpligt utförd avverkning i skog, som är i behov av förnygring på grund av ålder eller annat förhållande, förnygringen försvåras eller återväxten äventyras. Det kan således icke anses vara förenligt med god skogsvård att, även om en skogsfastighets samtliga bestånd äro avverkningsmogna, genom avverkning på en gång kalhugga skogsområdet i dess helhet, då nämligen därigenom i regeln skulle uppstå svårigheter för skogens förnygring och markens återförsättande i skogbärande skick. Begreppet god skogsvård torde varken kunna anses äga den betydelse, att det avser utvinnande av den högsta möjliga avkastning, som kan erhållas med skälig förräntning av ett förefintligt skogskapital, eller å andra sidan böra fattas så, att av-

verkning må äga rum allenast i den utsträckning, som är förenlig med skogens framtida bestånd.

Skogshushållningens ändamål kan sägas vara att uppnå den mest fördelaktiga användning av både den till skogsproduktion avsedda marken och de produkter, som därå kunna alstras. Det skogsvetenskapliga begreppet skogshushållning omfattar såväl skogsskötsel med krav på frambringande av högsta möjliga avkastning från skogen som ock skogsteknologi och skogsindelning. Under sådana förhållanden och då det i varje särskilt fall ändamålsenligaste sättet för skogsprodukternas utnyttjande är ett i huvudsak ekonomiskt spörsmål, beroende av sådana för skilda orter och tider växlande faktorer som avsättningsförhållanden, pris å olika virkessortiment m. m., samt då i nu förevarande sammanhang anledning till lagstiftande härom icke lärer finnas, synes ett utbytande av ordet »skogsvård» mot »skogshushållning» icke lämpligt. Uttrycket god skogsvård har för övrigt vunnit en viss burskap bland allmänheten och användes jämväl i skogslagstiftningskommitténs ovan omnämnda förslag till lag angående vård av enskildes skogar. Och det synes därför, om det också hittills icke i någon högre grad nyttjats såsom fackterm, kunna kvarstå i den provisoriska lagen.

Emellertid är antagligt, att kravet på införande av beteckningen »god skogshushållning» i viss mån föranletts av hänsyn, som kanske icke till fullo — åtminstone för det allmänna föreställningssättet — beaktas genom användandet av uttrycket »god skogsvård» såsom norm för avverkningen. Det ligger nära till hands att antaga att uttrycket »god skogshushållning» företrädesvis avser sådan omtänksam hushållning med skogen att vederbörande fastighets framtida behov kan fullt tillgodoses. Ett dylikt resultat kan icke för alla fall nås allenast genom bestämmelserna om skydd för återväxt i 1903 års lag. Däremot har hänsyn till det framtida behovet tagits i lagarna den 13 juni 1908 angående vård av enskildes skogar inom Gottlands län och den 20 juni 1913 angående vård av enskildes skogar på Öland, vilka lagar innehålla det huvudstadgande, att skogsägaren är berättigad att erhålla tillstånd till avverkning på en gång i så stor utsträckning, som med hänsyn tagen jämväl till gårdens framtida behov är med skogens återväxt förenlig. Då nu uppgivits att å vissa trakter 2 § i 1918 års lag ansetts icke utgöra hinder för avverkning av all avverkningsmogen skog ens i sådana fall, då vederbörande fastighet därigenom blivit helt och hållet skoglös, har jag ansett nödigt att i lagen upptages en uttrycklig bestämmelse i detta ämne.

Det av en skogsvårdsstyrelse påyrkade tillägg till 3 § i 1918 års

lag, enligt vilket skogsvårdsstyrelses medverkan skulle erfordras för sådan avverkning i hagmark, att marken varder lämplig till betesmark, har synt mig gå icke så litet utöver vad lämpligen kan stadgas i en provisorisk lag. Icke heller förslaget om införande av anmälningsskyldighet för den, som ämnar företaga avverkning, har jag funnit mig kunna förordna; den straffpåföljd, som måste förbindas med ett dylikt stadgande, kunde helt visst mången gång komma att träffa personer, hos vilka en obekantskap med stadgandet om anmälningsplikten vore skäligen ursäktlig, och under förutsättning att skogsvårdsstyrelserna kunna räkna på en intresserad medverkan av skogsvårdskommittéerna i de särskilda kommunerna, torde det vara möjligt för styrelserna att erhålla kännedom om pågående avverkningar utan att dessa på förhand anmälts av de avverkande själva.

Vad angår förslaget att ett interimistiskt avverkningsförbud skulle kunna meddelas utan att fastighetsägaren samt, där avverkningen verkställt av annan, jämväl denne fått tillfälle att yttra sig i ärendet, vill jag erinra om att i det utkast till »Förordning om skydd mot skövling av enskildes skogar», som 1917 års bränslekommission i början av mars 1918 överlämnade till Kungl. Maj:t, föreslogs att avverkningsförbud, i fall varom där var fråga, skulle utan vederparts hörande meddelas att gälla till den 1 juni 1919. I det sakkunnigbetänkande, som låg till grund för Kungl. Maj:ts förslag i ämnet till 1918 års riksdag, anfördes att, därest dröjsmål med avverkningsförbudets meddelande syntes innebära fara för skogens fortsatta skövling, på skogsvårdsstyrelsen torde ankomma att förelägga vederbörande kort tid, inom vilken yttrande finge avgivas. Det kan emellertid ej bestridas att, även om denna tid sättes så kort, som med hänsyn till postgång m. m. skäligen kan göras, det likväl i åtskilliga fall kan inträffa, att under tiden för avgivande av yttrande och innan därefter avverkningsförbud hunnit delgivas, en jämförelsevis omfattande avverkning medhinner utan att sådan avverkning för den avverkande medför annan påföljd än att han, för den händelse återväxten uppenbarligen äventyrats genom den företagna avverkningen, kan jämlikt lagen angående vård av enskildes skogar förpliktas återförsätta avverkningstrakterna i skogbärande skick. Jag har därför trott ett stadgande om rätt för skogsvårdsstyrelse att utan någons hörande meddela interimistiskt förbud böra upptagas i lagen; en förebild till detta stadgande finnes i 194 § utsökningslagen. Att, såsom av några skogsvårdsstyrelser föreslagits, sådant förbud skulle få gälla endast för visst antal dagar har däremot synt mig mindre lämpligt; särskilt för det i lagen förutsatta fall, att utlåtande från i lanthushållning sakkunnig person an-

ses böra inhämtas, möter uppenbarligen svårighet att begränsa giltigheten av ett interimistiskt förbud till viss på förhand angiven kort tid. Det lärers säga sig självt att ett dylikt förbud icke bör förekomma annat än i undantagsfall samt att den i 5 § av 1918 års lag medgivna rätt till klagan över ett avverkningsbud bör stå öppen även när förbudet är allenast interimistiskt.

Då flertalet skogsvårdsstyrelser framhållit behovet av bestämmelser för reglering av förhållandet mellan fastighetsägare och avverkningsrättsägare för det fall, att den provisoriska lagen hindrar avverkning i enlighet med skedd upplåtelse, må det erinras, att rättsgrundsatser, tillämpliga för liknande fall, icke helt och hållet saknas i vår fastighetsrätt. Enligt lagen om nyttjanderätt till fast egendom 1 kap. 7 § skall vad i allmänhet är stadgat angående nyttjanderätt till fast egendom jämväl tillämpas i fråga om rättighet, som fastighetsägare åt annan upplåter att å fastigheten avverka skog. Samma lag giver i 2 kap. 26 § för vissa fall av force majeure arrendator rätt att erhålla skälig nedsättning i arrendavgiften samt därjämte att, om ej inträffad förändring är av allenast ringa betydelse, uppsäga avtalet. Med avseende å hyra finnas liknande bestämmelser i lagens 3 kap. 9, 10 och 12 §§. Om lämpligheten att i en kristidslag meddela bestämmelser i det angivna hänseendet kunna visserligen meningarna vara delade, men då det synes vara av praktiskt värde, att förhållandet regleras genom uttryckliga bestämmelser, har jag ansett sådana — avfattade i överensstämmelse med de anförda grunderna — böra upptagas i förslaget, till ledning jämväl vid tillämpningen av 1918 års lag. Att en lösning bör sökas efter motsvarande grunder, när bestämmelser om uttagande av ståndskogslikvid i skogsprodukter komma i konflikt med den provisoriska lagen, lärers utan särskilda lagbestämmelser vara tydligt.»

I överensstämmelse med departementschefens ovanintagna uttalanden hade inom justitiedepartementet utarbetats ett förslag, mot vars 7 och 15 §§ samt slutbestämmelser framstälts vissa anmärkningar från lagrådets sida. Förslagets 15 §, som sedermera uteslutits, var av följande lydelse:

»Innehavare av avverkningsrätt, som på grund av stadgande i denna lag icke kan före avverkningstidens utgång göra sig rättigheten tillgodo, vare, där den upplåtits före den 15 maj 1918, berättigad till skälig nedsättning i avtalad köpeskillning; äge ock rätt att fordra avtalets återgång, där ej bristen är av allenast ringa betydelse.»

Med anledning av förslaget 15 §, anfördes inom lagrådet justitieråden *Gullstrand* och *Wedberg* följande:

»Där någon före den 15 maj 1918 erhållit upplåtelse av avverkningsrätt, medför den föreslagna lagen icke hinder för rättens tillgodonjutande i annan mån än såvitt angår ungskog. Det är följaktligen allenast upplåten avverkningsrätt till dylik skog, som direkt beröres av förevarande paragrafs stadganden, och dessas sålunda inskränkta räckvidd beskäres ytterligare därav, att nedsättning i avtalad köpeskillning uppenbarligen kan komma i fråga endast då likviden skall utgå efter annan grund än myckenheten avverkat virke, ävensom därav, att avtalets återgång ej gärna kan komma att påfordras, där, som oftast torde vara händelsen, upplåtelsen avsett jämte ungskog huvudsakligen annat virke. Bestämmelserna äro emellertid meddelade jämväl för att tjäna till ledning i andra fall än de direkt åsyftade. Det är då fara värt, att man kommer att draga den måhända icke avsedda slutsatsen, att i fråga om avverkningsrätt, som upplåtits efter den 14 maj 1918, skola gälla normer, motsatta i paragrafen angivna. Och till en sådan slutledning torde man icke sakna skäl, då en för reglerandet uti ifrågavarande hänseende av rättsförhållanden emellan enskilda så betydelselös tidpunkt som den i paragrafen utsatta bestämts såsom den kritiska. Det torde knappast behöva påvisas, vilka orättvisor skulle kunna bli följderna av en dylik tolkning av paragrafens bestämmelser.

Mot de ifrågasatta stadgandena torde, såvitt angår deras direkta tillämpning, ej vara något att erinra. Det är rimligt, att den förlust, som i det förutsatta fallet kan komma att uppstå, stannar hos upplåtaren. Men att för övriga fall, de ojämförligt viktigare och talrikare, giva generella regler torde ej böra försökas. Fallen äro skiftande, och särskilt torde uppmärksammas de, där under den nu gällande lagens giltighetstid träffats avtal om rätt till avverkning under sådan tid, att samma lag enligt sin lydelse ej vidare skolat gälla men den nya lagen i stället kommer att vara giltig.

De mångahanda kristidslagarna hava ej kunnat undgå att i särskilda avseenden i hög grad inverka på rättsförhållanden emellan enskilda. Att genom lagstiftning uttömmande reglera denna inverkan har ej ens kunnat ifrågasättas. Men även från allmänna rättsregler i detta hänseende har man så gott som undantagslöst måst avstå, nödgad därtill av den mångfald komplikationer, för vilka varit att lagstifta, den brist på teoretisk bearbetning av lagstiftningsområdet, varmed man haft att räkna, och den fullständiga frånvaro av erfarenhet med avseende å ifrågasatta lag-

buds verkningar, som förefunnits. Man har måst överlämna åt domstolarna att efter allmänna rättsgrundsatser lösa uppkomna konflikter. Att detta varit en nödfallsutväg kan icke förnekas, och bristen på lagbud har nog, ej minst för allmänheten, varit starkt kännbar.

Det torde vara så mycket mindre lämpligt att nu på förevarande speciella område söka lagstifta för de genom statens ingripande uppkomna rättskonflikterna emellan enskilda, som lagbudens innehåll måste anses komma att på oöverskådligt sätt öva inverkan på bedömandet av en mängd skiftande rättsförhållanden, vilka leda sitt ursprung från vissa kristiden icke avseende lagar angående rätten till skogsavverkning.

Det hemställes förty, att förevarande paragraf måtte utgå ur förslaget.»

Justitierådet *von Seth*, med vilken regeringsrådet *Planting-Gyllenbåga* instämde, anförde:

»Det synes vara en stor förtjänst hos förslaget, att det här söker lämna regler för lösandet av de civilrättsliga konflikter, som kunna uppstå mellan en avverkningsrättsinnehavare, å ena, samt upplåtaren av avverkningsrätten eller hans rättsinnehavare, å andra sidan, till följd av hinder, som kunna vållas av lagen för den upplåtna avverkningsrättens utövning. Behovet av sådana regler har kraftigt vitsordats av de flesta skogsvårdsstyrelser, som yttrat sig i ärendet, och även av Svenska skogsvårdsföreningen. Något tvivel om, att meddelandet av dylika regler påkallas av förhållandena i det praktiska livet, lärers alltså icke vidare kunna hysas.

Mera betänksam måste man däremot ställa sig till frågan, huruvida den lösning förslaget i denna del innebär är i allo fullt tillfredsställande. Därigenom, att den avgörande tidpunkten bestämts till den 15 maj 1918, kommer sålunda först och främst bestämmelsen att sakna varje betydelse i andra fall, än då den skog, som avses med upplåtelsen, åtminstone delvis består av ungskog. Av större betydelse är emellertid, att det kan ifrågasättas, om verkligen redan det förhållandet, att allmänheten vid en viss tidpunkt må hava erhållit kännedom om, att lagstiftning i en viss riktning är ifrågasatt, är tillräckligt, för att man skall kunna utgå ifrån att vederbörande kontrahenter vid därefter träffade uppgörelser tagit hänsyn till densamma. Det synes, som om sådant hänsynstagande näppeligen borde kunna förutsättas ifråga om andra avtal än sådana, som ingåtts efter det den nya lagstiftningen verkligen trätt i kraft. Paragrafens bestämmelser lära därför, på sätt jag ock antydde i mitt yttrande över det förslag, som låg till grund för propositionen till 1918 års riksdag, böra omfatta alla avtal, som ingåtts före den dag, då nu gällande lag i ämnet trädde i kraft. Skulle i något fall av omständigheterna framgå, att vid avtalets ingående verkligen tagits hänsyn till den ifrågasatta lag-

stiftningen, lägger ju paragrafens avfattning icke hinder i vägen för att vid avgörandet av en eventuell tvist beakta nämnda förhållande.

Det må emellertid erinras, att det även vid ingåendet av senare avtal om upplåtelser av ifrågavarande art kunnat möta svårighet att bedöma, huru långt man kunde gå utan att komma i strid med lagens bestämmelser. Rättsförluster till följd av oberäknade hinder i lagstiftningen mot den upplåtna avverkningsrättens tillgodogörande äro därför icke otänkbara även vid dylika avtal. Men dels hava ju i dessa fall parterna vid avtalets ingående haft att räkna med lagen och förty kunnat träffa bestämmelser till förhållandenas ordnande och dels möta svårigheter att för dylika fall lämna en generell regel, då ju allt härvidlag måste bero på de förutsättningar, från vilka parterna utgått vid avtalets träffande. Det torde därför vara berättigat att, på sätt förslaget gör, i princip begränsa sig till sådana avtal, beträffande vilka det icke kan såsom regel ifrågasättas, att kontrahenterna vid deras ingående tagit hänsyn till den inskränkning i dispositionsrätten över skogen, vartill den nu ifrågavarande lagstiftningen leder.

Har å ena sidan nyttjanderättshavaren begagnat sig av den rätt paragrafen giver honom och å andra sidan fastigheten övergått till ny ägare, kunna jämväl svårigheter uppstå att ordna förhållandena emellan den sistnämnde och upplåtaren av avverkningsrätten. Även i detta hänseende kunna emellertid så olikartade komplikationer uppstå, att det icke är möjligt att lämna en allmän regel för deras utjämning. Uppenbarligen beror saken härvidlag på, i vad mån den senare ägaren verkligen kan anses vara obehörigen riktad på upplåtarens bekostnad. Det må emellertid erinras, att den omständigheten enbart, att den senare ägaren utöver vad som varit förutsatt fått behålla skog till visst värde på rot, ingalunda med nödvändighet innebär, att han blivit riktad med ett belopp motsvarande samma värde. Även ägare äro ju underkastade legala inskränkningar i dispositionsrätten över skogen.»

Vid anmälan den 28 mars 1919 av lagrådets utlåtande förmälte departementschefen, efter att hava redogjort för utlåtandets innehåll, att han funnit 7 § böra undergå någon jämkning i anledning av lagrådets anmärkning beträffande denna paragraf, samt anförde därefter:

»Förslagets 15 § avsåg att lämna en anvisning för reglerande av förhållandet mellan fastighetsägare och avverkningsrättsägare för det fall,

att den föreslagna lagen hindrade avverkning i enlighet med upplåtelse, som ägt rum före den 15 maj 1918. Den nämnda tidsbestämmelsen hade föreslagits med anledning därav att enligt 2 § i 1918 års provisoriska lag i ämnet samt 3 och 4 §§ i förslaget rätten till avverkning av annan skog än ungskog skulle vara underkastad särskild inskränkning dels i allmänhet för det fall att fastigheten efter den 14 maj 1918 genom köp, skifte (byte) eller gåva övergått till någon, som ej stod i visst närmare skyldskapsförhållande till föregående ägaren, dels ock där upplåtelse av avverkningsrätt ägt rum efter sistnämnda dag, oavsett om fastigheten bytt ägare eller icke. Upplåtelser av avverkningsrätt, som ägt rum före den 15 maj 1918, berördes alltså av den föreslagna bestämmelsen allenast i den mån de avsåge ungskog, men för det sålunda begränsade området torde bestämmelsen praktiskt sett vara tillräcklig. För det av två ledamöter i lagrådet antydda fallet att likviden skulle utgå efter myckenheten avverkat virke — vilket fall i och för sig torde vara ytterligt sällsynt — säger sig självt att en avverkningsrättsägare, som hindrats att företaga avverkning i enlighet med upplåtelsen, icke skulle få anledning att kräva nedsättning i en på sådant sätt bestämd köpeskilling, och vad angår den av samma ledamöter framställda anmärkningen att avtalets återgång ej gärna kunde komma att påfordras, där, som oftast skulle vara händelsen, upplåtelsen avsett jämte ungskog huvudsakligen annat virke, kan jag ej finna annat än att rätten att fordra avtalets återgång, där ej bristen vore av allenast ringa betydelse, skulle kunna i sin fulla utsträckning tillämpas även med avseende å dylika upplåtelser.

Under förmälan att ej något torde vara att erinra mot de ifrågasatta stadgandena, såvitt anginge deras direkta tillämpning, hava emellertid dessa två ledamöter i lagrådet framhållit dels hurusom det vore fara värt, att man komme att draga den slutsatsen att i fråga om avverkningsrätt, som upplåtits efter den 14 maj 1918, skulle gälla normer, motsatta i paragrafen angivna, dels ock att det syntes vara så mycket mindre lämpligt att nu på förevarande speciella område söka lagstifta för de genom statens ingripande uppkomna rättskonflikterna emellan enskilda, som lagbudens innehåll måste anses komma att på oöverskådligt sätt öva inverkan på bedömandet av en mängd skiftande rättsförhållanden, vilka ledde sitt ursprung från vissa kristiden icke avseende lagar angående rätten till skogsavverkning. Vad sålunda anmärkts har synts mig icke kunna jävas, och jag har därför trott mig böra biträda de ifrågavarande ledamöternas hemställan, att nu berörda paragraf måtte utgå ur förslaget. Detta har för övrigt synts mig kunna desto hellre äga rum

som med bestämmelsen ju icke avsågs att tillskapa en ny rättsregel, utan endast att framhålla, huru i ett noga begränsat fall av särskilt praktisk betydelse uppkommande tvister skulle avgöras i enlighet med allmänna rättsgrundsatser, och så till vida, som uppmärksamheten härå blivit fäst genom förslaget, torde detta icke varit utan en viss betydelse.

Uteslutes 15 § ur förslaget, förfaller därigenom lagrådets anmärkning i avseende å slutbestämmelserna, att stadgandet i nämnda paragraf liksom ansvarsbestämmelserna vore av beskaffenhet, att dess tillämplighet ej borde vara inskränkt till lagens giltighetstid. En formell jämkning av slutbestämmelserna har emellertid syntts mig böra äga rum för att bringa avfattningen av dem i närmare överensstämmelse med en anmärkning, som lagrådet framställde vid granskning av det förslag till lag i ämnet, som 1918 års riksdag för sin del antog.

I enlighet med vad jag nu anfört har jag låtit inom justitiedepartementet omarbeta ifrågavarande lagförslag.»

Motioner.

I sammanhang med propositionen har utskottet till behandling förehåft två inom andra kammaren väckta, till utskottet hänvisade motioner, nämligen

dels nr 408 av herr *Anderson* i Knapasjö, vari hemstälts att riksdagen måtte besluta sådan ändring i Kungl. Maj:ts proposition nr 389 rörande förslag till lag om tillfälliga åtgärder till förekommande av skövling av skog å fastighet i enskild ägo, att viss av motionären angiven brist i 1918 års lag blir avhjälpt, eventuellt genom införande av en 15 § i enlighet med det av vista ledamöter av lagrådet avstyrkta förslaget,

dels ock nr 427 av herr *Carlström*, vari hemstälts, att riksdagen måtte besluta sådan ändring i Kungl. Maj:ts proposition nr 389 med förslag till lag om tillfälliga åtgärder till förekommande av skövling av skog å fastighet i enskild ägo, att skog, som för avverkning upplåtits före den 14 maj 1918, ej måtte drabbas av bestämmelserna i denna lag.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för sistnämnda framställningar, tillåter utskottet hänvisa till motionerna.

Utskottet. Kungl. Maj:ts förevarande proposition avser att förläna utsträckt giltighet intill den 1 juli 1920 åt de föreskrifter, som till förhindrande av skogsskövling givits i den av 1918 års lagtima riksdag antagna (R. skr. nr 393) och av Kungl. Maj:t den 28 juni 1918 utfärdade lag om tillfälliga åtgärder till förekommande av skövling av skog å fastighet i enskild ägo, vilken lag enligt riksdagens beslut upphör att gälla med utgången av juni 1919.

Det framlagda författningsförslaget innebär icke några större ändringar i 1918 års lag. Enligt vad departementschefen anfört hava sådana ändringar ej betingats av den i ärendet förebragta utredningen och ej heller syntts lämpliga att företaga, då skogslagstiftningskommittén nu framlagt ett omfattande förslag till en definitiv lag om vård av enskildes skogar.

De föreslagna avvikelserna i förhållande till gällande lag framgå av följande sammanställning, däri dessa angivits med kursiverad stil:

(1918 års lag.)

1 §.

Å fastighet i enskild ägo, belägen inom område, där lagen angående vård av enskildes skogar är tillämplig, må avverkning av ungskog ej ske annorledes än genom för beståndets utveckling ändamålsenlig gallring, så framt ej skogsvårdsstyrelsen med hänsyn till skogens tillstånd och beskaffenhet finner skäligt medgiva, att avverkning sker under annan form.

2 §.

Har fastighet, som i 1 § avses, efter den 14 maj 1918 genom köp, skifte eller gåva övergått till annan än föregående ägarens skyldeman i rätt upp- och nedstigande led, syskon eller syskons avkomling, må ej heller annan avverkning av skog än enligt 1 § är i fråga om ungskog medgiven äga rum å fastigheten tillhörande område, därest den strider mot grunderna för god skogsvård; dock att vad sålunda stadgats icke skall gälla beträffande avverkning på grund av uppåtelse, som skett före nyssnämnda dag.

(Det nya lagförslaget.)

1 §.

Å fastighet i enskild ägo, belägen inom område, där lagen angående vård av enskildes skogar är tillämplig, *skola vederbörande rättsägare med avseende å rätten att förfoga över skogen vara underkastade de inskränkingar, som i denna lag stadgas.*

2 §.

Avverkning av ungskog må ej ske annorledes än genom för beståndets utveckling ändamålsenlig gallring, så framt ej skogsvårdsstyrelsen med hänsyn till skogens tillstånd och beskaffenhet finner skäligt medgiva, att avverkning sker under annan form.

3 §.

Å fastighet, som efter den 14 maj 1918 genom köp, byte eller gåva övergått till annan än föregående ägarens skyldeman i rätt upp- och nedstigande led, syskon eller syskons avkomling, må ej heller annan avverkning av skog än enligt 2 § är i fråga om ungskog medgiven äga rum, i fall den strider mot grunderna för god skogsvård eller fastigheten därigenom skulle komma att lida brist på behövlig skog efter ortens förhållanden; dock att vad sålunda stadgats icke skall gälla beträffande av-

(1918 års lag.)

(Det nya lagförslaget.)

Avverkningsrätt, som efter den 14 maj 1918 upplåtits till skog å fastighet, varom ovan skils, skall, ändå att fastigheten icke efter sagda dag överlåtits till annan ägare, vara underkastad den inskränkning, som i första stycket av denna paragraf är stadgad för det fall, varom där är fråga.

verkning på grund av upplåtelse, som skett före den 15 maj 1918.

4 §.

Vad angår avverkningsrätt skall, utöver vad av 2 och 3 §§ följer därjämte gälla att innehavare av avverkningsrätt, som upplåtits efter den 14 maj 1918, skall, ändå att överlåtelse av fastigheten efter den dagen icke ägt rum, vara underkastad enahanda inskränkning i rätten att avverka annan skog än ungskog, som i 3 § stadgas i avseende å fastighet, vilken efter sagda dag genom köp, byte eller gåva övergått till annan än föregående ägarens skyldeman i rätt upp- och nedstigande led, syskon eller syskons avkomling.

3 §.

Vad här ovan stadgas skall ej utgöra hinder för avverkning å område, som är att hänföra till inägor, eller å sådant område i hagmark, som erfordras till betesmark för fastigheten eller därmed sambrukad fastighet samt på grund av markens beskaffenhet är till betesmark lämplig, ej heller för marks uppodling till trädgård, åker eller äng eller användande till byggnadstomt eller annat likartat ändamål.

5 §.

4 §.

Sker avverkning i strid mot ovan givna föreskrifter, äger skogsvårdsstyrelsen meddela förbud att å den fastighet, varå avverkningen ägt rum, eller så stor del därav, som skäligt prövas, utan skogsvårdsstyrelsens tillstånd verkställa avverkning av skog för annat ändamål än fastighetens eller därmed sambrukad fastighets oundgängliga husbehov; dock att förbud, som föranledes av avverkning i strid mot 1 §, må gälla allenast skog, som i samma paragraf avses. Då avverkningen på grund av upplåtelse, som i 2 § andra stycket sägs,

6 §.

Skер avverkning i strid mot ovan givna föreskrifter, äger skogsvårdsstyrelsen meddela förbud att å den fastighet, varå avverkningen ägt rum, eller så stor del därav, som skäligt prövas, utan skogsvårdsstyrelsens tillstånd verkställa avverkning av skog för annat ändamål än fastighetens eller därmed sambrukad fastighets oundgängliga husbehov; dock att förbud, som föranledes av avverkning i strid mot 2 §, må gälla allenast skog, som i samma paragraf avses. Då avverkning på grund av upplåtelse, som i 4 § sägs, föranleder förbud, må detta icke

(1918 års lag.)

(Det nya lagförslaget.)

föranleder förbud, må detta icke meddelas för annat område än det, som till avverkning upplåtits.

Innan sådant förbud, som i första stycket sägs, varder meddelat, skall fastighetens ägare, samt, där avverkningen verkstälts av annan, jämväl denne beredas tillfälle att yttra sig i ärendet; äge ock skogsvårdsstyrelsen inhämta utlåtande från i lantushållning sakkunnig person såsom lantbruksingenjör, länsagronom eller jordbrukskonsulent, där sådant av förhållandena påkallas.

Förbud, som nu sagts, skall utan hinder av besvär genast träda i kraft.

5 §.

Den, som icke åtnöjes med skogsvårdsstyrelsens beslut, varigenom förbud mot avverkning meddelats eller sökt tillstånd till avverkning vägrats, äge att däröver hos *Konungens befallningshavande* anföra besvär. Rätt till klagan över sådant beslut vare ej till viss tid inskränkt.

Påkallar klaganden undersökning på marken eller finner *Konungens befallningshavande* eljest sådan undersökning vara av nöden, förordne *Konungens befallningshavande* en skogsstatens tjänsteman att med biträde av två ojävige gode män, vilka av förrättningsmannen utses bland dem, som till ledamöter i ägodelningsrätt eller gode män vid lantmåteriförrättning valde äro, verkställa undersökningen och däröver avgiva redogörelse.

Över *Konungens befallningshavandes* beslut må klagan föras i den ordning, som för ekonomimål i allmänhet är stadgad.

meddelas för annat område än det, som till avverkning upplåtits.

Innan sådant förbud, som i första stycket sägs, varder meddelat, skall fastighetens ägare samt, där avverkningen verkstälts av annan, jämväl denne beredas tillfälle att yttra sig i ärendet; finner *skogsvårdsstyrelsen* saken sådan, att den ej kan tåla dylikt uppskov, må den dock meddela förbud tillsvidare och intill dess annorlunda varder förordnat. Skogsvårdsstyrelsen äge ock inhämta utlåtande från i lantushållning sakkunnig person såsom lantbruksingenjör, länsagronom eller jordbrukskonsulent, där sådant av förhållandena påkallas.

Förbud, som nu sagts, skall utan hinder av besvär genast träda i kraft.

7 §.

Den, som icke åtnöjes med skogsvårdsstyrelsens beslut, varigenom förbud mot avverkning meddelats eller sökt tillstånd till avverkning vägrats, äge att däröver hos *länsstyrelsen* anföra besvär. Rätt till klagan över sådant beslut vare ej till viss tid inskränkt.

Påkallar klaganden undersökning på marken eller finner *länsstyrelsen* eljest sådan undersökning vara av nöden, förordne *länsstyrelsen* en skogsstatens tjänsteman att med biträde av två ojävige gode män, vilka av förrättningsmannen utses bland dem, som till ledamöter i ägodelningsrätt eller gode män vid lantmåteriförrättning valde äro, verkställa undersökningen och däröver avgiva redogörelse. *Har klagan förts över förbud mot avverkning i fall, då förbudet meddelats innan vederbörande rättsägare haft tillfälle att yttra sig i ärendet, må, ändå att klaganden påkallat undersökning på marken, förordnande om sådan undersökning dock meddelas endast om synnerliga skäl därtill äro.*

(1918 års lag.)

(Det nya lagförslaget.)

Över länsstyrelsens slutliga beslut må klagan föras i den ordning, som för ekonomimål i allmänhet är stadgad.

6 §.

Kostnaden för undersökning, varom i 5 § andra stycket förmåls, skall utgå av medel, som av skogsvårdsstyrelsen förvaltas, men kan genom *Konungens befallningshavandes* slutliga beslut åläggas klaganden, om han undersökningen påkallat.

8 §.

Kostnaden för undersökning, varom i 7 § andra stycket förmåles, skall utgå av medel, som av skogsvårdsstyrelsen förvaltas, men kan genom *länsstyrelsens* slutliga beslut åläggas klaganden, om han undersökningen påkallat.

7 §.

Sker avverkning i strid mot meddelat förbud, straffes den, som förbudet överträtt, med böter från och med tjugufem till och med femhundra kronor, och skall det avverkade virket, där det ligger kvar inom området för avverkningen eller, om det är bortfört, fortfarande är i avverkarens besittning, tagas i beslag och dömas förbrutet. Undgår dylikt virke beslag, är den, som låtit verkställa avverkningen, skyldig att utgiva ersättning med belopp, motsvarande värdet av samma virke. Har efter avverkningen förbudet blivit genom utslag, som äger laga kraft, upphävt, må icke virke dömas förbrutet eller ersättning utdömas, som här är sagt.

9 §.

Innefattar avverkning, varom här är fråga, förbrytelse mot allmänna strafflagen, skall vad förut i denna paragraf är stadgat ej vinna tillämpning; dock skall delägare i samfällad skog eller mark, som vid överträdande av avverkningsförbud tillika missbrukat sin rätt i samfälligheten, hava förverkat vad å honom belöper av det avverkade virket samt, där hans andel i virket undgår beslag, därför utgiva ersättning efter ty här förut är sagt.

8 §.

Rätt att med beslag belägga virke, som skall anses förbrutet, tillkomme allmän åklagare samt de till skogsvårdsstyrelsens biträde anställda tjänstemän, men rätt att utföra åtal äge endast allmänne åklagaren. Har någon av de till skogsvårdsstyrelsens biträde anställda tjänstemän gjort beslag, skall han, så snart ske kan och senast inom fjorton dagar, göra anmälan därom hos allmänne åklagaren.

10 §.

Varder ej inom sextio dagar, från det beslaget skedde, åtal i laga ordning anställt, vare beslaget förfallet.

9 §.

Virke, som enligt denna lag dömes förbrutet, skall av åklagaren försäljas å offentlig auktion, så kungjord som om auktion å utmätt lös egendom är stad-

11 §.

(1918 års lag.)

(Det nya lagförslaget.)

gat. Begär, innan frågan om virkes förverkande slutligen prövats, virkets ägare, att försäljning skall äga rum, eller finner, på anmälan av åklagare, överexekutor, att fara är för virkets förstörelse eller att kostnaden för dess förvarande skulle bliva större än skäligt är, förordne överexekutor, att virket skall säljas i den ordning nyss sagts; och skall i ty fall virkets ägare, där han är känd och inom riket boende, eller, där han bor utom riket men inom riket har känt ombud, som äger för honom mottaga stämning och avgiva svaromål, ombudet genom åklagarens försorg bevisligen underrättas om auktionen minst åtta dagar innan den halles. Anmälan av åklagare, varom här ovan sägs, skall vara åtföljd av fullständig, av två trovärdige män styrkt förteckning, utvisande virkets mängd och beskaffenhet.

10 §.

Böter, som enligt denna lag ådömas, ävensom genom försäljning av förbrutet virke uppkommen behållning och enligt 7 § utdömd ersättning för virke, som undgått beslag, fördelas lika mellan skogsvårds-kassan i det landstingsområde och skogsaccisfonden i den kommun, där avverkningen ägt rum.

Försäljes i beslag taget virke innan det dömts förbrutet, skall, till dess frågan härom blivit slutligen avgjord, försäljningssumman nedsättas i riksbanken på sätt särskilt är stadgat; och skall om sådana medels insättning i bankinrättning vidare gälla vad i 160 § ut-sökningslagen sägs.

11 §.

Saknas medel till fulla gäldandet av böter, vartill någon enligt denna lag fälles, skall förvandling ske enligt allmänna strafflagen.

12 §.

Genom denna lag sker ej ändring i vad lagen angående vård av enskildes skogar innehåller om åtgärder till återväxtens betryggande, dock att förbud mot avverkning, som där avses, icke skall meddelas i fall, då skogsvårdsstyrelsen meddelat sådant förbud efter ty i 4 § här ovan sägs. Såvitt de i nämnda lag i övrigt meddelade

12 §.

Böter, som enligt denna lag ådömas, ävensom genom försäljning av förbrutet virke uppkommen behållning och enligt 9 § utdömd ersättning för virke, som undgått beslag, fördelas lika mellan skogsvårds-kassan i det landstingsområde och skogsaccisfonden i den kommun, där avverkningen ägt rum.

Försäljes i beslag taget virke innan det dömts förbrutet, skall, till dess frågan härom blivit slutligen avgjord, försäljningssumman nedsättas i riksbanken på sätt särskilt är stadgat; och skall om sådana medels insättning i bankinrättning vidare gälla, vad i 160 § ut-sökningslagen sägs.

13 §.

14 §.

Genom denna lag sker ej ändring i vad lagen angående vård av enskildes skogar innehåller om åtgärder till återväxtens betryggande, dock att förbud mot avverkning, som där avses, icke skall meddelas i fall, då skogsvårdsstyrelsen meddelat sådant förbud efter ty i 6 § här ovan sägs. Såvitt de i nämnda lag i övrigt meddelade bestämmelser

(1918 års lag.)

(Det nya lagförslaget.)

bestämmelser strida mot föreskrifterna i denna lag, skola samma bestämmelser icke tillämpas.

strida mot föreskrifterna i denna lag, skola samma bestämmelser icke tillämpas.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift från trycket utkommit i Svensk författningssamling, och gäller till den 1 juli 1919.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1919 och gäller till den 1 juli 1920. Vad lagen innehåller beträffande påföljd av förseelse, som i 9 § sägs, skall i avseende å förseelse, begången under tiden för lagens giltighet, äga tillämpning även efter det lagen i övrigt upphört att gälla.

Att 1918 års lag i stort sett fyllt sitt ändamål synes otvivelaktigt. Utskottet anser därför, i likhet med departementschefen, att en förlängning med ett år av denna lag bör komma till stånd. På av departementschefen anförda skäl torde nu endast böra företagas vissa mindre ändringar i lagens avfattning, och får utskottet biträda de förslag härutinnan, som vidtagits i det nu framlagda förslaget.

I de i ärendet väckta motionerna har framhållits, att tvistigheter kunde uppstå mellan avverkningsrättsinnehavare och fastighetsägare för de fall, då lagen hindrade avverkning i enlighet med upplåtelse, som skett före den 15 maj 1918. Därvid har anförts, att på grund av lagens tillbakaverkande kraft med avseende å dylika upplåtelser många och svårlösta intressekonflikter uppstått, något som även vitsordades av flertalet av de i ärendet hörda skogsvårdsstyrelserna. Dessa hade också påvisat behovet i sådana fall av bestämmelser för reglering av förhållandet mellan fastighetsägare och avverkningsrättsinnehavare.

Av departementschefens ovanintagna anförande vid ärendets första föredragning inför Kungl. Maj:t framgår, att departementschefen då uttalade, att, enär det syntes vara av praktiskt värde, att sagda förhållande reglerades genom uttryckliga bestämmelser, han ansåg dylika böra i förslaget upptagas. Han föreslog därför intagande i lagen av den 15 §, som sedermera med anledning av anmärkningar från vissa ledamöter av lagrådet uteslöts.

Utskottet har ej kunnat undgå att finna de av motionärerna föreslagna åtgärderna för de påtalade tvistigheternas lösande värda beaktande. Vägande skäl tala emellertid mot bifall till motionerna.

Vad först angår herr Andersons i Knapasjö motion har departementschefen för sin del funnit vissa av de från två ledamöter av lag-

rådet framställda anmärkningarna mot tillsättande av den föreslagna 15 § vara så betydelsfulla, att han ansett paragrafen böra utgå ur förslaget. Då utskottet delar denna departementschefens uppfattning, och då uppkommande tvister torde böra lösas med anlitande av allmänna rättsgrundsatser, får utskottet, under hänvisning till vad nämnda medlemmar av lagrådet samt departementschefen i ämnet anfört, avstyrka herr Andersons motion.

Ej heller kan utskottet biträda herr Carlströms förslag. Att nu, då lagen varit i tillämpning ett år, borttaga bestämmelsen om lagens tillbakaverkande kraft i förevarande fall och därmed uppriva 1918 års riksdagsbeslut i denna del, kan utskottet ej finna tillrädligt, särskilt som detta kunde i vissa fall medföra orättvisa.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen må, med avslag å motionerna nr 408 och 427 i andra kammaren och med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande proposition, för sin del antaga följande:

Lag

om tillfälliga åtgärder till förekommande av skövling av skog å fastighet i enskild ägo.

1 §.

Å fastighet i enskild ägo, belägen inom område, där lagen angående vård av enskildes skogar är tillämplig, skola vederbörande rättsägare med avseende å rätten att förfoga över skogen vara underkastade de inskränkningar, som i denna lag stadgas.

2 §.

Avverkning av ungskog må ej ske annorledes än genom för beståndets utveckling ändamålsenlig gallring, så framt ej skogsvårdsstyrelsen med hänsyn till skogens tillstånd och beskaffenhet finner skäligt medgiva, att avverkning sker under annan form.

3 §.

Å fastighet, som efter den 14 maj 1918 genom köp, byte eller gåva övergått till annan än föregående ägarens skyldeman i rätt upp- och ned-

stigande led, syskon eller syskons avkomling, må ej heller annan avverkning av skog än enligt 2 § är i fråga om ungskog medgiven äga rum, i fall den strider mot grunderna för god skogsvård eller fastigheten därigenom skulle komma att lida brist på behövlig skog efter ortens förhållanden; dock att vad sålunda stadgats icke skall gälla beträffande avverkning på grund av upplåtelse, som skett före den 15 maj 1918.

4 §.

Vad angår avverkningsrätt skall, utöver vad av 2 och 3 §§ följer, därjämte gälla, att innehavare av avverkningsrätt, som upplåtits efter den 14 maj 1918, skall, ändå att överlåtelse av fastigheten efter den dagen icke ägt rum, vara underkastad enahanda inskränkning i rätten att avverka annan skog än ungskog, som i 3 § stadgas i avseende å fastighet, vilken efter sagda dag genom köp, byte eller gåva övergått till annan än föregående ägarens skyldeman i rätt upp- och nedstigande led, syskon eller syskons avkomling.

5 §.

Vad här ovan stadgas skall ej utgöra hinder för avverkning å område, som är att hänföra till inägor, eller å sådant område i hagmark, som erfordras till betesmark för fastigheten eller därmed sambrukad fastighet samt på grund av markens beskaffenhet är till betesmark lämplig, ej heller för marks uppodling till trädgård, åker eller äng eller användande till byggnadstomt eller annat likartat ändamål.

6 §.

Sker avverkning i strid mot ovan givna föreskrifter, äger skogsvårdsstyrelsen meddela förbud att å den fastighet, varå avverkningen ägt rum, eller så stor del därav, som skäligen prövas, utan skogsvårdsstyrelsens tillstånd verkställa avverkning av skog för annat ändamål än fastighetens eller därmed sambrukad fastighets oundgängliga husbehov; dock att förbud, som föranledes av avverkning i strid mot 2 §, må gälla allenast skog, som i samma paragraf avses. Då avverkning på grund av upplåtelse, som i 4 § sägs, föranleder förbud, må detta icke meddelas för annat område än det, som till avverkning upplåtits.

Innan sådant förbud, som i första stycket sägs, varder meddelat, skall fastighetens ägare samt, där avverkningen verkställts av annan, jämväl denne beredas tillfälle att yttra sig i ärendet; finner skogsvårds-

styrelsen saken sådan, att den ej kan tåla dylikt uppskov, må den dock meddela förbud tillsviidare ock intill dess annorlunda varder förordnat. Skogsvårdsstyrelsen äge och inhämta utlåtande från i lanthushållning sakkunnig person såsom lantbruksingenjör, länsagronom eller jordbrukskonsulent, där sådant av förhållandena påkallas.

Förbud, som nu sagts, skall utan hinder av besvär genast träda i kraft.

7 §.

Den, som icke åtnöjes med skogsvårdsstyrelsens beslut, varigenom förbud mot avverkning meddelats eller sökt tillstånd till avverkning vägrats, äge att däröver hos länsstyrelsen anföra besvär. Rätt till klagan över sådant beslut vare ej till viss tid inskränkt.

Påkallar klaganden undersökning på marken eller finner länsstyrelsen eljest sådan undersökning vara av nöden, förordne länsstyrelsen en skogsstatens tjänsteman att med biträde av två ojävige gode män, vilka av förrättningsmannen utses bland dem, som till ledamöter i ägodelningsrätt eller gode män vid lantmåteriförrättning valde äro, verkställa undersökningen och däröver avgiva redogörelse. Har klagan förts över förbud mot avverkning i fall, då förbudet meddelats innan vederbörande rättsägare haft tillfälle att yttra sig i ärendet, må, ändå att klaganden påkallat undersökning på marken, förordnade om sådan undersökning dock meddelas endast om synnerliga skäl därtill äro.

Över länsstyrelsens slutliga beslut må klagan föras i den ordning, som för ekonomimål i allmänhet är stadgad.

8 §.

Kostnaden för undersökning, varom i 7 § andra stycket förmåles, skall utgå av medel, som av skogsvårdsstyrelsen förvaltas, men kan genom länsstyrelsens slutliga beslut åläggas klaganden, om han undersökningen påkallat.

9 §.

Sker avverkning i strid mot meddelat förbud, straffes den, som förbudet överträtt, med böter från och med tjugufem till och med femhundra kronor, och skall det avverkade virket, där det ligger kvar inom området för avverkningen eller, om det är bortfört, fortfarande är i avverkarens besittning, tagas i beslag och dömas förbrutet. Undgår dylikt virke beslag, är den, som låtit verkställa avverkningen, skyldig att utgiva ersättning med belopp, motsvarande värdet av samma virke. Har

efter avverkningen förbudet blivit genom utslag, som äger lagakraft, upphävt, må icke virke dömas förbrutet eller ersättning utdömas, som här är sagt.

Innefattar avverkning, varom här är fråga, förbrytelse mot allmänna strafflagen, skall vad förut i denna paragraf är stadgat ej vinna tillämpning; dock skall delägare i samfällid skog eller mark, som vid överträdande av avverkningsförbud tillika missbrukat sin rätt i samfälligheten, hava förverkat vad å honom belöper av det avverkade virket samt, där hans andel i virket undgår beslag, därför utgiva ersättning efter ty här förut är sagt.

10 §.

Rätt att med beslag belägga virke, som skall anses förbrutet, tillkomme allmän åklagare samt de till skogsvårdsstyrelsens biträde anställda tjänstemän, men rätt att utföra åtal äge endast allmänne åklagaren. Har någon av de till skogsvårdsstyrelsens biträde anställda tjänstemän gjort beslag, skall han, så snart ske kan och senast inom fjorton dagar, göra anmälan därom hos allmänne åklagaren.

Varder ej inom sextio dagar, från det beslaget skedde, åtal i laga ordning anställt, vare beslaget förfallet.

11 §.

Virke, som enligt denna lag dömes förbrutet, skall av åklagaren försäljas å offentlig auktion, så kungjord som om auktion å utmätt lös egendom är stadgat. Begär, innan frågan om virkes förverkande slutligen prövats, virkets ägare, att försäljning skall äga rum, eller finner, på anmälan av åklagare, överexekutor, att fara är för virkets förstörelse eller att kostnaden för dess förvarande skulle bliva större än skäligt är, förordne överexekutor, att virket skall säljas i den ordning nyss sagts; och skall i ty fall virkets ägare, där han är känd och inom riket boende, eller, där han bor utom riket men inom riket har känt ombud, som äger för honom mottaga stämning och avgiva svaromål, ombudet genom åklagarens försorg bevisligen underrättas om auktionen minst åtta dagar innan den hålles. Anmälan av åklagare, varom här ovan sägs, skall vara åtföljd av fullständig, av två trovärdige män styrkt förteckning, utvisande virkets mängd och beskaffenhet.

12 §.

Böter, som enligt denna lag ådömas, ävensom genom försäljning av förbrutit virke uppkommen behållning och enligt 9 § utdömd ersättning för virke, som undgått beslag, fördelas lika mellan skogsvårdskassan

i det landstingsområde och skogsaccisfonden i den kommun, där avverkningen ägt rum.

Försäljes i beslag taget virke innan det dömts förbrutet, skall, till dess frågan härom blivit slutligen avgjord, försäljningssumman nedsättas i riksbanken på sätt särskilt är stadgat; och skall om sådana medels insättning i bankinrättning vidare gälla, vad i 160 § utsökningslagen sägs.

13 §.

Saknas medel till fulla gäldandet av böter, vartill någon enligt denna lag fälles, skall förvandling ske enligt allmänna strafflagen.

14 §.

Genom denna lag sker ej ändring i vad lagen angående vård av enskildes skogar innehåller om åtgärder till återväxtens betryggande, dock att förbud mot avverkning, som där avses, icke skall meddelas i fall, då skogsvårdsstyrelsen meddelat sådant förbud efter ty i 6 § här ovan sägs. Såvitt de i nämnda lag i övrigt meddelade bestämmelser strida mot föreskrifterna i denna lag, skola samma bestämmelser icke tillämpas.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1919 och gäller till den 1 juli 1920. Vad lagen innehåller beträffande påföljd av förseelse, som i 9 § sägs, skall i avseende å förseelse, begången under tiden för lagens giltighet, äga tillämpning även efter det lagen i övrigt upphört att gälla.

Stockholm den 14 maj 1919.

På jordbruksutskottets vägnar:

RAOUL HAMILTON.

Reservation

av herr *Andersson* i Grimbo.

Närvarande: Herrar greve Hamilton, Ericsson Aaby, greve Wachtmeister, Persson, friherre Silfverschiöld, Sjöblom, Johansson i Uppmälby, Lundström, Sävström, Pettersson, Ohman, Vasseur, Andersson i Grimbo och Ericson i Funäsdalen.